Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 26 kwietnia 1935 r. 1273.-

Treść numeru:

—§—

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Alfred Rosenberg o Kłajpedzie."Liet. Żinios" Nr.93 /IV.1935/:Pismo paryskie "Journal" zamieszcza wywiad swego współpracownika z Alfredem Rosenbergiem, głównym doradcą Hitlera w sprawach polityki zagranicznej. Zapytany o sprawę kłajpedzką, Rosenberg oświadczył dziennikarzowi francuskiemu, że Niemcy narazie żądają jedynie przestrzegania statutu kłajpedzkiego. Litwa ciągle statut ten narusza, lecz Niemcy nie są skłonne do użycia w stosunku do Litwy niezwykłych środków, chociaż środki te byłyby całkiem uzasadnione.-

Zajście na granicy litewsko-niemieckiej./IV.1935/:Reuter donosi z Kowna, iż w chwili, gdy dwaj bracia Karol i August Einikisowie przekroczyli granicę litewsko-niemidcką, żołnierze niemieccy dali do nich kilka strzałów. Karol Einikis został zabity. Brat jego, August, ciężko ranny, przewieziony został do szpitala. Einikisowie przekroczyli granicę rzekomo legalnie.-

Zastrzelenie obywatela litewskiego w Niemczech./IV.1935/:Agencja Reutera donosi z Kowna: W Hannowerze policjant zastrzelił pewnego obywatela litewskiego, niejakiego Macelisa. Rząd litewski polecił swemu posłowi w Berlinie złożyć protest, zażądać odszkodowania i ukarania policjanta. Policja złożyła wyjaśnienie, że Macelis, który skazany był na wydalenie z Niemiec, stawiał czynny opór i został zastrzelony.-

Pismo angielskie o nocie sygnatarjuszy."Liet.Aidas" Nr.93 /IV.1935/:Korespondent pisma "Obserwer" komentując demarche państw sygnatarjuszy w Kownie, pisze m.in.,że byłoby rzeczą niesłuszną wnioskować z demarche'u, iż trzy państwa składają całą odpowiedzialność za wynikłe trudności na Litwę. W rzeczywistości niedawno stwierdzono, że kiedy członkowie Dyrektorjatu Niemcy zrzekli się pełnienia swych obowiązków, uczynili to pod wpływem propagandy narodowo-socjalistycznej, płynącej z Berlina i wyrażonej przez radjo.

Wzmacnianie niemieckich sił zbrojnych na pograniczu litewskiem."L.Aidas" Nr.93 /IV.1935/:Jak podaje "Corriere della Sera", rząd niemiecki zwrócił się do rządu polskiego z prośbą o zezwolenie przewiezienia przez Korytarz polski 1.200-tu żołnierzy Reichswehry. Żołnierzy tych rząd niemiecki chce przewieść z Niemiec Południowych do Prus Wschodnich dla wzmocnienia sił zbrojnych na pograniczu litewskiem.-

Pismo lorda Baden-Powella do harcerzy litewskich."Liet.Aidas" Nr.93 /IV.1935/:Założyciel światowego harcerstwa lord Baden-Powell nadesłał na ręce zarządu Związku Harcerzy Lit. pismo odnośnie spraw ogólnoharcerskich.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Sprawa rozłamu w partji liaudininków.Prasa ryska /z 26.IV.1935/:Jak wiadomo, czterech członków komitetu wykonawczego partji ludowców usiłowało po wykluczeniu z partji zorganizować nowy komitet centralny, który zwołał zjazd partji na dzień 28 kwietnia. Na zorganizowanie tego zjazdu udzielono w swoim czasie zezwolenia. Teraz jednak zezwolenie to anulowano, gdyż okazało się, iż nowego komitetu nie można uznać za legalny.

Leaderzy partji ludowców dr.Grinius i Śleżeviczius oświadczają, że w partji niema żadnego rozłamu i że panuje całkowita jedność, o czem m.in. świadczy przyłączenie się do niedawnej rezolucji dotychczasowego komitetu centralnego nietylko członków komisji rewizyjnej i sędziów honorowych, lecz również wszystkich młodych organizacyj. W ten sposób kierownikiem partji pozostaje w dalszym ciągu komitet centralny, kierowany przez Śleżeviczius a.-

Nowe stanowisko w M-stwie Skarbu.Prasa kowieńska /z 24.IV.1935/:W tych dniach sekretarzem osobistym ministra Skarbu został mianowany Witold Einorius. Etat ten był oddawna wprowadzony, lecz,jak dotąd,pomienione stanowisko nie było objęte.-

P o s i e d z e n i e S ą d u A p e l a c y j n e g o w K r e t y n d z e .Prasa kowieńska /z 24.IV.1935/:W początku czerwca odbędzie się w Kretyndze druga skolei sesja Izby Apelacyjnej. Zostanie rozpatrzony szereg spraw politycznych.-

N o m i n a c j a n o w y c h c z ł o n k ó w I z b y R o l n i c z e j .Prasa kowieńska /z 24.IV.1935/:Gabinet Ministrów mianował czterech nowych członków Izby Rolniczej.

Zostali mianowani: zamieszkały w pow.birżańskim Piotr Variakois, lekarka kowieńska W.Birutaviicziusowa /pierwsza kobieta, członkini Izby Rolniczej/, wicedyrektor Departamentu Uporządkowania Ziemi inż.W.Taujenis i główny rewizor leśny Rukujża.-

D o k o ł a ś w i a t o w e g o z j a z d u L i t w i n ó w . Prasa kowieńska /z 23.IV.1935/:Jak wiadomo, w sierpniu zostanie zwołany światowy zjazd Litwinów zagranicznych. Zjazd odbędzie się w czasie od 11 do 17 sierpnia. Protektorat nad zjazdem objął prezydent Państwa Smetona.

Na zjeździe zostaną odczytane następujące referaty:"Powołanie Narodu Litewskiego", "Współpraca ekonomiczna Litwinów zagranicznych z Litwą","Sztuka Narodu Litewskiego", "Aspiracje Litwinów zagranicą i w kraju", "Emigracja z Litwy i kwestja kolonizacji rolniczej", "Sprawy oświatowe Litwinów zagranicznych", "Litewska młodzież zagranicą i cele Narodu Litewskiego", "Światowy Związek Litwinów", "Więzy materjalne i duchowe wychodźtwa z Litwy". Po referatach zostaną odczytane sprawozdania z poszczególnych krajów.

W czasie zjazdu odbędą się igrzyska Litwinów z Litwy i z zagranicy, wystawa sztuki i prasy. Wreszcie uczestnicy zjazdu zwiedzą najciekawsze miejscowości w Litwie.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

D o k o ł a l i s t u o t w a r t e g o r e d a k t o r a "D n i a P o l s k i e g o" B. P a s z k i e w i c z a ."Dzień Polski" Nr.44 /IV.1935/ zamieszcza odpowiedź zarządu lit.Związku Dziennikarzy na opublikowany w prasie list otwarty redaktora "Dnia Polskiego" p.B.Paszkiewicza. W odpowiedzi tej dowodzi zarząd Zw.Dziennikarzy, że redaktor "Dn.Polskiego" nie potępił postępku dwóch studentów-Polaków i że w zwiazku z tem zarząd użył ostrych zarządzeń wobec naczelnego redaktora p.B.Paszkiewicza.

P.B.Paszkiewicz zamieszcza do odpowiedzi tej następujący komentarz: "Powyższa odpowiedź Zarządu Lit.Związku Dziennikarzy na mój opublikowany do niego w prasie list otwarty wysunięte przezemnie bona fide rzeczowe argumenty albo zupełnie pomija milczeniem albo "umiejętnie" je obchodzi naokoło. Taka conajmniej "zdawkowa" odpowiedź nietylko nie rozprasza wątpliwości co do wydalenia mnie ze Związku, lecz je wręcz potęguje. W tych warunkach traktowania sprawy przez Zarząd Związku jasną jest bezcelowość dalszej na ten temat polemiki".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

U s u w a n i e l i t e w s k i c h u r z ę d n i k ó w m i e j s k i c h p r z e z M a g i s t r a t k ł a j p e d z k i .Prasa kowieńska /z 23.IV.1935/:Magistrat m.Kłajpedy powziął uchwałę o zwolnieniu od 30 kwietnia 13 pracowników Litwinów, których na stanowiska w Magistracie przyjął naczelny burmistrz komisaryczny Simonaitis. Zamiast zwolnionych przyjęto spowrotem na stanowiska Niemców, których Simonaitis usunął spowodu nieposiadania języka litewskiego lub należenia do partji Neumanna i Sassa.

S k a r g a M e y e r a w G e n e w i e .Prasa kowieńska /z 23.IV.1935/:Niemieckie biuro inform. donosi z Genewy, że b.radca szkolny Meyer wręczył sygnatarjuszom statutu kłajpedzkiego skargę, w której wskazuje na liczne naruszenia prawa przez rząd litewski.

Skarga podkreśla m.in., że Sejmik kłajpedzki nie mógł przez rok cały obradować spowodu stawianych mu przeszkód.-

A p e l a c j a s k a z a n y c h h i t l e r o w c ó w . Prasa kowieńska /z 23.IV.1935/:17 kwietnia upłynął termin składania skarg kasacyjnych przez skazanych w sprawie Neumanna i Sassa. Trybunał Najw.otrzymał 10 skarg od 66 skazanych.

M.inł złożyli skargi przywódcy partyj hitlerowskich dr. Neumann, pastor Sass, von der Ropp i skazani na karę śmierci zabójcy Jesutisa:Walter Priess,Ewald Boll,Emil Lega i Henryk Wannagat.-

D o k o ł a p r o c e s u b .p r e z e s a D y r e k t o r j a t u d r . S c h r e i b e r a .Prasa kowieńska /z 23.IV.35/: Władze śledcze zakończyły już dochodzenie w sprawie b.prezesa Dyrektorjatu kłajpedzkiego dr.Schreibera. Za akcję przeciwpaństwową pociągnięto do odpowiedzialności przeszło 10 osób z dr.Schreiberem na czele.

Wszyscy oni będą sądzeni na mocy ustawy o nadzwyczajnej ochronie Państwa i Narodu.-

D o k o ł a a n t y l i t e w s k i e j p r o p a g a n d y n i e m i e c k i e j .Prasa kowieńska /z 23.IV.1935/:W ostatnim czasie propaganda niemiecka obrała za objekt dla antylitewskiej kampanji wydane przez Dyrektorjat przepisy o nabyciu obywatelstwa Kraju Kłajpedzkiego. Prasa niemiecka i radjo niemieckie określają te zarządzenia, jako "Gewaltmethoden".

Jak wiadomo, pomienione przepisy przewidują, że obywatele Wielkiej Litwy mogą nabyć obywatelstwo kłajpedzkie, o ile w ciągu roku zamieszkiwali w Kraju Kłajpedzkim. Dyrektorjat wydał przepisy na mocy przyjętej przez Sejmik w dn.10 grudnia 1928 r. ustawy i jednej z uchwał art.8 statutu kłajpedzkiego przewidującej, że prawo nabycia obywatelstwa kłajpedzkiego dla obywateli litewskich niebędacych stałymi mieszkańcami Litwy odpowiada ustalonym normom o korzystaniu w Litwie z praw publicznych i politycznych.

Rzecz godna uwagi, że w 1933 r. Dyrektorjat w wydanych przepisach o otrzymaniu obywatelstwa kłajpedzkiego również ustalił pomieniony okres czasu, jako warunek nabycia tej właściwości, ale wówczas propaganda niemiecka na zarządzenie to nie zwróciła uwagi.

D o k o ł a n o m i n a c j i n o w e g o g u b e r n a t o r a .Prasa kowieńska /z 24.IV.1935/:Członek pruskiej Rady Państwa dr.Freytag-Loringhofen pisze w "N.S.Tageszeitung" o nowem litewskiem posunięciu szachowem i wieściach z Kowna, iż nowemu gubernatorowi zlecono "przeprowadzenie mostu do kłajpedzian", by tym nowym manewrem zmylić i przychylnie usposobić względem Litwy opinję światową. Dalej autor stwierdza, że chociaż Liga i Trybunał w Hadze nie zdołały obronić praw Niemców w Kłajpedzie, jednak zniesienie tej kontroli byłoby zupełnem oddaniem Niemców samowoli litewskiej. Następnie autor grozi, iż przyjdzie dzień, gdy Niemcy wyciągną rękę broniąca swych rodaków i, o ile Litwa dobrowolnie nie zgodzi się przyznać ich praw - będzie do tego zmuszona. Nie będzie to jednak zagrażać pokojowi, gdyż wielkie państwo ma dość środków pokojowych, by zmusić "małe państewko" do pełnienia swej woli.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ WILNIE.

K r o n i k a .

"V i l .R y t o j u s" o g r z y w n a c h z a u r z ą d z a n i e a k a d e m i j ."Vil.Rytojus" Nr.32 /IV.1935/:Jak komunikują ze Święcian, Starostwo tamtejsze ukarało grzywną po 50 zł. z zamianą na 14 dni aresztu za urządzanie akademij w dn.16 lutego następujacych Litwinów: L.Czepulisa ze wsi Pojurgiszki, M. Czepolisównę ze wsi Ożonie, M.Rastenisa ze wsi Rizguny, K.Cycenasa ze wsi Rizguny, W.Cycenasa ze wsi Wastakiszki i J.Baranauskasa ze wsi Iwaneny. Wszyscy skazani apelowali do sądu.-

Z e b r a n i e c z ł o n k ó w l i t . S p ó ł d z i e l n i K r e d y t o w e j ."Vil.Ryt." Nr.33 /IV.1935/:26 kwietnia odbędzie się doroczne zebranie członków lit.Spółdzielni Kredytowej /banku/.-

Z n i s z c z e n i e s z y l d u w g i m n a z j u m W i t o l d a ."Vilniaus Rytojus" Nr.33 /IV.1935/:W nocy 19 kwietnia niewyśledzony sprawca rozbił marmurowy szyld gimnazjum litewskiego im.Witolda. "Vil.Ryt." dodaje od siebie komentarz następujący: "Jest rzeczą godną uwa gi, że rozbito szyld z napisem litewskim, zaś nie tknięto szyldu z napisem polskim. Świadczy to, iż złoczyńca był człowiekiem "uświadomionym".-

N o w e p i s m o l i t e w s k i e ."Vil.Ryt." Nr.33 /IV.1935/: W tych dniach ukazał się w Wilnie nowy miesięcznik litewski p.t. "Gedimino Pilis" /Gród Gedymina/pod redakcją sekretarza zarządu T-wa św.Kazimierza p.Romualda Bagdonasa-Bogdanowicza.